

ฝนตกอากาศเปลี่ยนแปลง ดูแลสุขภาพ (สุกร) ด้วยนะครับ

เวลาฟังเพลงมักจะเปรียบเทียบอายุของคนกับฤดูกาล เช่น ผ่านมาหลายหน้าหนาว (เป็นสาวแล้ว), ผ่านร้อนผ่านหนาวมามากแล้ว คนเลี้ยงหมูก็เหมือนกันก็ผ่านมาหลายฝน จนพอจะจำได้แล้วว่าแต่ละฤดูกาลจะเลี้ยงหมูให้ปัญหาน้อยลงจะต้องระวังอะไรบ้าง เช่น หน้าร้อนต้องระวังผสมไม่ติด แม็กินอาหารได้น้อยในเล้าคลอด ลูกหมูซึกในเล้าอนุบาลที่อับมาก ๆ หรือหน้าหนาวก็ต้องระวัง ลูกหมูหนาวนอนสุมหรือหนาวจัดในภาคเหนือ ภาคอีสานในบางปีจนแม่หมูคุ้มท้องแท้งก็มี และหน้าฝนนี้เกษตรกรผู้เลี้ยงหมูต้องห่วงเรื่องอะไรบ้าง ผู้เขียนจะช่วยคิดให้เท่าที่ทำได้ ผู้เลี้ยงที่อ่านบทความนี้นึกอะไรได้เพิ่มเติมก็เสริมแล้วบันทึกไว้จะครับ

ในหมูสาวทดแทนและพ่อหมูทดแทน

สิ่งที่ต้องระวัง คือ ถ้าซื้อเข้ามาให้ระวังโรคปากและเท้าเปื่อยไว้ด้วย โดยเฉพาะในแหล่งที่มีความเสี่ยงสูง ๆ และซื้อหมูจากฟาร์มที่รู้จักกัน เมื่อมีปัญหาขึ้นจริงอาจถึงขั้นเสียเพื่อนฝูงไปเลยก็มีมาแล้ว อีกเรื่องหนึ่งคือ ปัญหาถุงและแมลงดูดเลือด หลายฟาร์มซื้อหมูสาวเข้ามาสวย ๆ พอมาอยู่ฟาร์มโดนยุงกัดจนเสียหมู เสียสุขภาพไปก็เยอะ ปุ่มที่โดยยุงหรือแมลงกัดจะมีรอยกัดให้เห็น จะต่างจากปุ่มของโรค PDNS อย่างชัดเจน การแก้ไข ก็คือ ปราบยุงปราบแมลง เช่น ใช้ไซเปอร์เมททินพ่น กำจัดแหล่งน้ำรอบเล้า ตัดต้นไม้ข้างเล้า หมูที่ป่วยให้ฉีดคลอเฟนนิรามีนคู่กับเพนนิซิลลินก็ดีนะ

แม่คุ้มท้อง ต้องระวังอะไร

1. ฝนตกอากาศขึ้นมาก ๆ ชี้อร้อนจะกระจายเชื้อเร็วมาก ภาพนี้จะพบทั้งเล้าเปิดและเล้า EVAP ที่ผ่านมามาก ๆ ปี หน้าฝนกับชี้อร้อนยังกล่าวอ้างได้ไม่ชัดเท่าไร แต่ตั้งแต่มี EVAP และฝนตกหนักเหมือนปีนี้จะพบชี้อร้อนกระจายตัวเร็วมาก และรักษาหายยากขึ้น แต่คงไม่เป็นปัญหามากเพราะเดี๋ยวนี้มียาดี ๆ ทั้งพ่นและฉีดขายกันอยู่ทั่วไป หลักการพ่นยาที่สำคัญ จำไว้จะครับ ต้องให้เปียกตัวจริง ๆ อย่าพ่นให้ลอยไปกับลม และในช่วงต้น ๆ ควรพ่นติดต่อกัน 2 ครั้ง ห่างกันไม่เกิน 7-10 วัน และหลังจากนั้นถ้าหายแล้วควรพ่นเดือนละ 1 ครั้งตามแต่ปัญหาแต่ละฟาร์ม แม่ก่อนคลอดควรฉีดยา Ivermectin ก่อนคลอด 1-2 สัปดาห์เป็นโปรแกรมเสริมจะช่วยกำจัดชี้อร้อนได้ดีมาก
2. ระวังแท้งเวลาฝนตกหนัก น้ำที่ใช้เลี้ยงหรือใช้อาบหรือล้างพื้นจะมีโอกาสปนเปื้อนเชื้อโรคค่อนข้างสูง ทำให้แม่แท้งได้ทุกช่วงอายุการคุ้มท้อง มีกลับสัดไม่ตรงรอบเพิ่มขึ้น และมีแม่คลอดก่อนกำหนด ฟาร์มที่ PRRS ยังไม่ Stable พึ่งระวังให้จหนัก ทางแก้ไข ตรวจน้ำยืนยันแล้วที่รีน้ำด้วยสารต่าง ๆ เช่น กรดอินทรีย์(ดีมาก) หรือคลอรีน หรือสาร

อื่น ๆ ที่ตอนนี้มีขายได้พัฒนาเรื่องการออกฤทธิ์และความปลอดภัยดีขึ้น น้ำที่เหมาะสมสำหรับเลี้ยงหมู คือ สะอาดไม่ปนเปื้อนเชื้อ เย็น ไหลแรงพอ ถ้าทรีทแล้วยังมีเชื้ออยู่ก็ไม่ผ่านต้องแก้ต่อนะครับ

นอกจากเรื่องน้ำแล้ว ต้องระวังการแท้งจากพยาธิเม็ดเลือดต่าง ๆ ที่มากับแมลงดูดเลือด เช่น อีเพอริโทรซูน หรือแม้แต่ทริปปาโนโซมก็ต้องระวังด้วย การควบคุมรักษาคือ ปรายแมลงดักที่กล่าวแล้ว ใส่ยา CTC ระดับ 400 ppm ร่วมกับแอมมอกซี่ 200 ppm เดือนละ 10-14 วันก็ดีขึ้น

แม่เลี้ยงลูก

มันเยอะไปหมดที่ต้องระวัง

1. ล้างคอกแล้วแห้งช้า ทั้งเล้าเปิดเล้าปิด คอกแห้งไม่ทัน แม่ป่วยลูกต้องเสียชะตา
2. น้ำมีปัญหา แม่คลอดก่อนกำหนด
3. น้ำมีปัญหา แม่เป็นไข้หลังคลอดและหนองไหล
4. PRRS จะเล่นงานถ้ามีปัญหา นาน ๆ
5. น้ำมีปัญหา ลูกต้องเสียชีวิตไม่หาย
6. น้ำมีปัญหา ลูกมีหน้าตาของบิดในลูกมากขึ้น และรักษาไม่ค่อยหาย
7. ฝนสาดเข้าเล้าคลอด ลูกต้องเสียชีวิต อาหารเปียก
8. EVAP ความชื้นสูงมาก แม่เย็นแต่หอบ ตามด้วยลูกต้องเสียชีวิต
9. อากาศเปลี่ยนแปลงในแต่ละวัน เช้า-บ่ายร้อน พอเย็นฝนตก แม่ป่วยเป็น MMA มากขึ้น
10. พยาธิเม็ดเลือดเล่นงานทั้งแม่และลูก การแก้ไข คือ เพิ่มเติมจากเล้าคอกห้องโดยฉีด Oxytetracycline L.A. ก่อนคลอดในวันขึ้นของคลอด ถ้าลูกโดนด้วยให้ฉีดลูกตัวละครั้งซีซี แต่ต้องไม่พร้อมกับฉีดธาตุเหล็กโดยเด็ดขาด (ห่างกัน 1 วัน)
11. ไฟกกต้องระวังหน้าฝนน้ำรั่วซึม ฝนสาด ไฟรั่ว แม่ซาเสียชีวิตหรือตายได้ ที่สำคัญไฟกกต้องมีมากและแรงพอให้ลูกอุ่นไม่ใช่แค่มีไฟกก
12. แมลงวันและยุงเยอะไม่เป็นอันหลับอันนอน แม่จะกินอาหารได้ไม่ดี ทู๊ดโทรม ลูกเลยแยด้วย

พอก่อนนะอีกเยอะไปหมด

ลูกอนุบาล

ถ้าเค้าคลอดมีปัญหาต่าง ๆ ข้างต้น ลูกมักจะผ่านปัญหาท้องเสียมา ดังนั้นเมื่อลงเล้า อนุบาลปัญหาต่าง ๆ จะรวมเร้าจนอ่อนใจ โดยเฉพาะฟาร์มหมูที่มีปัญหา PRRS หนัก ๆ อาหารก็ใช้ ปลาปนมีเชื้ออีโคไลหรือซัลโมเนลลาปน น้ำก็มีอีโคไล ตอบได้เลยหนักแน่ ถูฝุ่นอาจจะไม่เกี่ยวโดยตรง แต่อากาศที่เปลี่ยนแปลงบ่อย โอกาสน้ำปนเปื้อนอีโคไลหรือซัลโมเนลลามากขึ้น ถ้าการจัดการเรื่องความอบอุ่นไม่ดีอีกเรื่องหนึ่ง ความสูญเสียคงสูงมาก ๆ การแก้ไข คือ ต้องแก้ที่ตัวแม่เป็นหลักนะครับ(สำคัญมาก) โรคในหมูส่วนใหญ่ติดจากแม่ทั้งนั้น โดยเฉพาะเชื้อແບบ ทุอย่างมีัย โคพลาสมาและ PRRS การแก้ไขคงเน้นไปที่วัคซีนและยาร่วมกับการจัดการ เอาไว้คุยกันเรื่องโรคก็แล้วกัน

ฝนตกหนักผู้เลี้ยงหมูแบบทุไฮด์ (W/F) ต้องระวังดี ๆ ทั้งเรื่องความอบอุ่น สิ่งปรุงรองคุณภาพน้ำที่ใช้ ถ้าเป็นฟาร์มมาตรฐานดีคงไม่มีปัญหา แต่ทุไฮด์ที่ใช้ระบบจ้างเลี้ยง ลูกเล้าส่วนใหญ่ใช้น้ำบ่อหรือน้ำผิวดิน ฝนตกชุกไหลลงบ่อ ขี้วัวที่เลี้ยงไว้ไหลลงบ่อ ทรีทน้ำก็ทำไม่ได้ดี เพราะไม่มีเงินซื้อเครื่อง ระวังจะตายจนเก็บไม่ทัน ยาที่ใส่ในอาหารจะช่วยลดความรุนแรงเท่านั้น แต่ประสิทธิภาพการผลิตจะเสียอย่างมาก

สุดท้ายในฟาร์มที่ระบบระบายอากาศไม่ดี หรือมี EVAP แต่ไม่มีคนคอยดูแล ระวังโรค Basic แต่ร้ายนุกอย่าง Strep และพาสเจอเรลล่า จะเล่นงาน ยารักษา 2 โรคนี้มีเยอะแต่ยาที่รักษาการจัดการบ่อพร้อมโดยตรงยังไม่มี ถ้ามีต้องซื้อมาให้คนทำงานกินกันคนละเม็ดถ้าจะดี

หมูขุน

หน้าฝนกับหมูขุนดูเหมือนจะไม่ถูกกันเสียจริง ๆ ผู้เลี้ยงส่วนใหญ่พอฝนตกหนัก น้ำท่วมคงเฝ้าระวังโรคปากและเท้าเปื่อยไปตาม ๆ กัน หลายคนก็ตุนวัคซีนกันจนล้นตู้ ผู้เลี้ยงลองคิดถึงอาชีพตัวเองหน่อยก็ดี ว่าน่าสงสารหรือไม่ที่โรคสุกรที่ร้ายแรงเป็นปัญหาระดับประเทศจนส่งออกไปไม่ได้ แต่เวลาโรคระบาดปรากฏว่าวัคซีนขาดประจำ ต้องฟ้องท่านเปาบุ๋นจิ้นคงจะดี เรื่องต่อไปกับหน้าฝนก็คือ น้ำท่วมเล้าหมูขุน ใครไม่โดนคงไม่เข้าใจ เผื่อกันไว้บ้าง หาทางหนีทีไล่หมูไว้ดี ๆ สำหรับฟาร์มที่น้ำท่วมถึง ปัญหาต่อไป คือ ฝนตกกับปัญหาคุณภาพน้ำกินน้ำใช้หมู ดูเหมือนว่าคุณภาพน้ำที่ปนเปื้อนเชื้อจะถูกพัดถึงในแม่พันธุ์และในเล้าอนุบาลกันเยอะมาก แต่ในหมูขุนที่เจอปัญหาน้ำปนเปื้อนเชื้อมักจะถูกมองข้ามไปที่ PRRS, PIA หรือซัลโมเนลลามากเสียหมด ปัญหา PRDC และปัญหา Enteric diseases ในหมูขุนที่แก้ได้ยาก ๆ ส่วนใหญ่มีปัญหาเรื่องน้ำอยู่ด้วยเสมอ ปัญหาเรื่องน้ำในหมูขุนจะพบสูงมากในเล้าจ้างเลี้ยงขนาดเล็ก เนื่องจากข้อจำกัดทางด้านเงินทุนและความเข้าใจพื้นฐานในการเลี้ยงหมู อีกปัญหาหนึ่ง คือ ปัญหาโรคปอด ในช่วงหน้าฝน โรคปอดที่ชอบเล่นงานอยู่เป็นประจำ คือ พาสเจอเรลล่าและเอพีพี ส่วนมีัยโคพลาสมา น่าจะจัดเป็น

โรคที่ไม่เลือกฤดู เป็นกันทั้งปีนั่นแหละ การระบายอากาศไม่ดีและเลี้ยงแน่นมีส่วนทำให้โรครุนแรงขึ้นอย่างมาก การใส่ยาไทอะมุลิน ลินโค ไทโรซิน CTC ร่วมกับแอมมอกซิซิลลินจะช่วยลดความสูญเสียลงได้ แต่ถ้าเป็น APP ต้องเน้นไปที่ยาฉีดร่วมด้วยเสมอ ยาในกลุ่มเซฟฟาโรสปอริน เจนเนอเรชั่นที่ 3 ขึ้นไป ใช้ได้ดีมาก ๆ ปัญหาต่อไป คือ หน้าฝนหมูโดนยุงกัด ปีนี้หลายฟาร์มสูญเสียจากเรื่องนี้ ต้องแก้ไขดังที่กล่าวมาแล้ว

อาหารกับหน้าฝน

ปัญหาต่าง ๆ เช่น

1. ฝนตกฝนสาดเข้ากองวัตถุดิบอาหารจนเปียกชื้น
2. ฝนตกน้ำไหลเข้าท่วมโรงผสมอาหาร
3. ฝนตกวัตถุดิบที่ส่งมาคลุมผ้าไม่มิด เปียกฝนแต่ทนรับไว้(ให้หมูป่วย)
4. ฝนตกอาหารผสมเสร็จเปียกกระหว่างขนส่งจนเหม็นเปรี้ยว
5. ไซโลหน้าเล้าน้ำรั่วลงอาหารได้
6. ฝนตกมรสุมเข้าปลาปนแพง เลยปลอมปนกันเยอะ
7. ฝนตกวัตถุดิบเสี่ยงกับสารพิษจากเชื้อรา

น่าจะยังมีปัญหาอื่นเกี่ยวกับฤดูฝนอีกเยอะ แต่ฉบับนี้เอาไว้แค่นี้ก่อน ท่านผู้เลี้ยงอ่านบทความนี้แล้วตรงบ้างไม่ตรงบ้างก็ปรับใช้ดู บทความฉบับนี้ส่วนทำยไม่มีเอกสารอ้างอิงเพราะนั่งเขียนและนึกจากที่เจอ ๆ มา ไม่นั่นให้เป็นบทความเชิงวิชาการเต็มรูปแบบ สวัสดีนะคะ

หมอมैया